

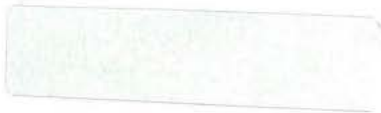

De minister van Economische Zaken en Klimaat
Directie Warmte en Ondergrond
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 20401
2500EK DEN HAAG

Leeuwarden, 21 oktober 2020
Bijlage(n):

Ons kenmerk: WFN2010551
Tel: 058- [REDACTED]

Cluster Plannen
Uw kenmerk: DGKE-WO / 20220374

Onderwerp:
Advies winningsplan Ternaard

Geachte heer Wiebes,

Met uw brief van 25 augustus 2020 (door ons gekenmerkt WFN2010251) stelt u ons in de gelegenheid om advies uit te brengen over het winningsplan Ternaard van NAM BV. Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik en brengen het volgende onder uw aandacht.

Het bestuur van Wetterskip Fryslân is principieel tegen de ontwikkeling van nieuwe gaswinningen en ondersteunt van harte de doelstellingen ten aanzien van de energietransitie waarbij er een afbouw plaatsvindt van het gebruik van fossiele brandstoffen. Het zijn immers met name de waterschappen die de gevolgen ervaren van klimaatverandering (zoals zeespiegelstijging) als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen. Een verdere ontwikkeling van aardgaswinningen leidt naar ons oordeel niet tot een versnelling van de gewenste transitie naar duurzaamheid. Wij vragen u daarom sowieso zeer kritisch en terughoudend te zijn ten aanzien van nieuwe en bestaande gaswinningen.

Pilot Ternaard

Voor de voorgenomen gaswinning Ternaard heeft uw ministerie vanaf 2017 de Pilot Omgevingsproces Ternaard met ons doorlopen. Het doel hiervan was om de omgeving op een andere en betere manier bij de voorgenomen gaswinning te betrekken. Het proces bestaat uit de onderdelen:

- Rijks Coördinatieregeling (RCR-procedure, dus het reguliere vergunningentraject);
- het maken van ontzorgingsafspraken; en

- een gebiedsproces met investeringen die nodig zijn voor de onderdelen sociaal-economische vitaliteit, de energietransitie en verzilting, om het gebied een plus te geven als de gaswinning is beëindigd.

Hoewel principieel tegen nieuwe gaswinningen hebben wij toch deelgenomen aan de pilot. De verschillende overheden hebben daarin vanuit een verschillende rol en bevoegdheden invulling gegeven aan de pilot Ternaard. Onder regie van NAM en EZK is in samenwerking met provincie, de gemeente en het waterschap, invulling gegeven aan ontzorgingsafspraken. Onder regie van gemeente, provincie en waterschap wordt een gebiedsproces voorbereid om een investeringsagenda tot uitvoer te brengen. De RCR-procedure en de beslissing over het wel/niet toestaan van de gaswinning is uw bevoegdheid.

Ten aanzien van het onderdeel investeringsagenda uit de pilot merken wij wel op dat het uitblijven van de brief waarin u de op 9 december 2019 gedane toezeggingen in het zogeheten Investeringsspoor bevestigt, inmiddels tot onbegrip en bevreemding leidt. Dit raakt ook aan de beginselen die ten grondslag liggen aan de pilot en het vertrouwen dat bewoners en belanghebbenden in het betrokken gebied moeten overhouden aan deze betere, eigentijdse inbedding van de verzamelde lokale belangen in dit proces. Wij dringen daarom nogmaals aan op uw spoedige bevestiging van de gemaakte afspraken.

Tot slot is binnen de pilot is aangegeven dat iedere regionale overheid in de RCR-procedure ongebonden aan de pilot advies uitbrengt over het winningsplan. Daarover het volgende

Algemeen

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Het waterschap heeft een uitgesproken visie over de energietransitie maar beoordeelt gaswinningen vooral op de mogelijke effecten voor het waterbeheer. In dat kader constateren wij dat het voorliggende winningsplan een nieuwe gaswinning voor de periode 2021 tot en met 2035 betreft, waarbij de boring plaatsvindt vanaf de vaste wal maar het winningspunt onder de Waddenzee ligt. NAM BV houdt voor deze gaswinning rekening met drie winningsscenario's: laag, midden en hoog. In alle drie scenario's vindt de bodemaling door de gaswinning uit het gasveld Ternaard grotendeels plaats onder de Waddenzee. Alleen in het hoge scenario is er ook sprake van bodemdaling op het vaste land; maximaal 2 centimeter in de omgeving van de zeekering. Voor de gaswinning onder de Waddenzee geldt het "hand-aan-de-kraan" principe. De bodemdaling veroorzaakt door de gaswinning mag op de zeebodem niet meer zijn dan door natuurlijke aanvoer van sediment kan worden gecompenseerd, rekening houdend met toekomstige zeespiegelstijging. Het risico op aardbevingen valt in de laagste categorie.

Bodemtrilling

De kans op een bodemtrilling uit het Ternaardveld wordt ingeschat op 19%. Dit zegt nog niets over de sterkte van de mogelijke trilling. Volgens de berekeningen en controle daarvan door TNO-AGE is niet uitgesloten dat een maximale trilling boven de magnitude 2,5 kan uitkomen. Desondanks valt het veld volgens de risicoanalyse in categorie 1, de lichtste. In het traject van de ontzorgingsafspraken is door NAM uitgesproken dat als er meerdere trillingen zouden zijn tussen magnitude 2 en 3 of als een trilling plaatsvindt boven de 3, het veld wordt ingesloten. In het winningsplan vinden wij dit echter niet terug.

Bodemdaling

Wat betreft het waterbeheer overwegen wij dat bodemdaling zondermeer een complicerende factor is. Niet alleen noopt bodemdaling veelal tot aanpassing van infrastructurele werken of het creëren van waterberging, in de hele kuststrook is bovendien sprake van verzilting. Verzilting is een natuurlijk verschijnsel maar wel een ontwikkeling die door bodemdaling wordt versterkt. Daarnaast is het zo dat de gevolgen van bodemdaling onomkeerbaar en blijvend zijn. Het is ook daarom dat wij kritisch zijn op en aandacht vragen voor cumulatie van bodemdaling. In ons beheergebied hebben wij namelijk zelden te maken met de gevolgen van de winning uit één gasveld. Het komt veel vaker voor dat er sprake is van meerdere gasvelden waarvan de dalingskommen elkaar overlappen. Daardoor kan het voorkomen dat er door een samenstel van deze winningen, met ieder een beperkte bodemdaling, op termijn toch sprake is van een significante bodemdaling. Het is voor ons daarom van belang niet alleen goed zicht te hebben op de gevolgen van de enkele winning, maar ook op de gevolgen daarvan voor de cumulatie van de daling uit verschillende gasvelden.

Het winningsplan Ternaard nader beschouwend zal de bodemdaling veroorzaakt door de nieuwe gaswinning sec, uitgaande van het midden-scenario, de vaste wal niet bereiken. Zelfs in het hoge scenario zal de bodemdaling op de grens van de vaste wal niet meer bedragen dan maximaal 2 cm. Dit is voor het waterbeheer weliswaar ongewenst maar niet zodanig bezwarend dat dit op zich een negatief advies zou rechtvaardigen. Echter, wij beoordelen nieuwe gaswinningen ook in samenhang met andere (bestaande) winningen. Daarover het volgende.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

In het winningsplan wordt in figuur 7-3 de opgetreden bodemdaling door de bestaande winningen uit alle gasvelden weergegeven. Dit is uiteraard exclusief de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard. In figuur 7-4 wordt vervolgens de verwachte bodemdaling als gevolg van de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard sec, op basis van het meest waarschijnlijke middelste productiescenario uitgebeeld; de 2 cm dalingscontour bereikt de vaste wal niet. In figuur 7-5 tenslotte wordt de cumulatieve dalingsprognose voor 2050 weergegeven van alle gaswinningen in het gebied, inclusief de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard. Omdat het winningsplan geen inzicht geeft in de prognose van de cumulatieve daling, exclusief de nieuwe gaswinning Ternaard, hebben wij op 25 september 2020 die gegevens aanvullend via de mail ontvangen. Op basis daarvan constateren wij dat de gaswinning Ternaard zeker invloed heeft op de cumulatie van bodemdaling. Door toevoeging van de nieuwe gaswinning krijgt een aanzienlijk areaal namelijk, ook binnendijks, in de toekomst te maken met bodemdaling van 2 tot 6 centimeter.

Deze bodemdaling heeft tot gevolg dat de aanwezige waterkeringen veelal eerder maar in ieder geval meer moeten worden opgehoogd dan zonder bodemdaling het geval zou zijn. Door bodemdaling neemt ook de berging af en zal in de toekomst onderzoek moeten worden verricht naar de benodigde compenserende maatregelen. De gaswinning heeft bovendien gevolgen voor de kuststreek waar al sprake is van verzilting. Alles overziend adviseren wij u daarom niet in te stemmen met deze nieuwe gaswinning.

Samenvatting en afsluiting

Samenvattend berichten wij u dat onze zorgen vooral gevoed worden door bodemdaling als gevolg van gaswinning, dit vanwege de negatieve en onomkeerbare gevolgen voor het waterbeheer. Wij adviseren u daarom niet in te stemmen met het voorliggende winningsplan. Mocht u hier toch mee instemmen dan verzoeken wij u om te kiezen voor een winningsscenario waarvan de gevolgen voor de vaste wal zo minimaal mogelijk zijn.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

Dijkgraaf

Secretaris-directeur

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?